

EKONOMİ POLİTİKASINDA HAL-İ PÜRMELEL TESPİTLER

Ekonomi politikası deneme tahtasına döndü. Literatürde olmayan, rasyonel esaslara dayanmayan yöntemler ard arda geliyor. Bunların sonucunda da hem faizler ve döviz kurları, hem de risk primimiz, işsizlik ve enflasyon hızla yükseliyor. Rant gelir sahipleri hariç her kesim (işçi, memur, çiftçi emekli gibi) gittikçe fakirleşiyor ve gelir dağılımı hızla bozuluyor.

Rasyonel ekonomik dayanakları olmayan faiz indirimlerinin tahribatı devam ederken yine bir gece yarısı T.C.M.B nin iki başkan yardımcısı ile bir P.P.K üyesi görevden alındı, Para Politikası Kuruluna yeni bir üye atandı. Bilindiği üzere 2013 yılından bu yana ekonomide uzun süreli istikrarlı bir dönem yaratılmadı. Bunda kuşkusuz 15 Temmuz hain darbe girişimi ile bir buçuk yıldır yaşadığımız pandemi döneminin de etkisi var. Ancak en önemli etki ekonomide rasyonel esaslara dayanmayan, belki de ideolojik temelleri olan politikalardan geliyor. Yıllardır faiz- enflasyon, enflasyon-faiz nedenselliği deneme tahtasına dönecek şekilde anlamsız bir şekilde tartışılıyor ve uygulanmaya çalışılıyor. Bu tartışmalar sürerken Sayın Ağbal bir gece yarısı görevden alınıyor. O tarihten beri para politikalarında yanlış uygulamalar birbirini takip ediyor. Ardından gerekçeleri temellendirilemeyen bir şekilde zamansız faiz indirimlerine gidiliyor. Esas görevi Türk Lirasının değerini korumak olan T.C.M.B bu negatif reel faiz politikaları ile milli paramızın değerinin hızla düşüşüne seyirci kalıyor. Diğer yandan KGF kredileri gibi faizi haddinden fazla düşük kredi uygulamaları da gerek dolarizasyonun artmasına gerekse bankacılık bilançolarının bozulmasına neden oluyor. (Kamu bankalarının döviz açığı 335 milyona ulaştı)

Haftalardır yazıyoruz. Rekabetçi kur söylemiyle Türk Lirasının hızlı değer kaybının yarattığı ihracatın arttırılması ve ithalatın azaltılması yöntemiyle cari açık sorununun çözülmesi ve dolayısıyla döviz kurunun istikrar kazanacağı düşünülüyor. Ancak hep birlikte görüyoruz ki daha önce Sn. Berat Albayrak döneminde denenip başarısızlığı kanıtlanmış bu uygulamalarda anlamsız bir şekilde ısrar edilmeye devam ediliyor. Bu yanlışlık öyle bir noktaya gitti ki Merkez Bankası faiz indirimlerine gerekçe olarak manşet enflasyondan çekirdek enflasyonu esas almaya başladığı gibi cari dengedeki iyileşmeyi de indirim gerekçesi olarak sunabiliyor. Nerdeyse bu verileri derleyen, açıklayan kurum olarak cari açık hedeflemesi de yapacak. T.C.M.B ana hedefi olan fiyat istikrarını bir yana bırakmış sadece büyüme, cari açık sorunlarının çözümünü esas alan politikalara yöneliyor.

Deneme-yanılma uygulamalarının geldiğimiz noktadaki sonuçlarına gelince;

- Son bir buçuk ayda Türk Lirası yaklaşık yüzde 11 değer yitirdi. Yılbaşından bu yana ise yüzde 21 değer kaybetti. Sepet kur 9,90'a, Dolar/TL ise 9,16 TL'ye geldi. Gelişmekte olan ülkeler arasında en çok değer kaybeden para olarak birinci sıradayız. Son 9 yılda Dolar/TL 5 kat artmış durumda. Kamu ve özel yurtdışı borcumuzun büyüklüğünü dikkate alacak olursak önemli bir borç maliyetini gelecek nesillere aktardığımızı söyleyebiliriz.
- Faiz indirimlerine rağmen 5 yıllık vadeli tahvillerimiz yüzde 19,56, 10 yıllık tahvillerimiz ise yüzde 19,73'e yükseldi. Piyasaların faiz indirimini olumlu değerlendirmedeğini burada da görmek mümkün. Uzun vadeli faizler düşmüyor, aksine artıyor.
- Türkiye'nin 5 yıllık risk primi (CDS) 429,44 seviyelerinde. Bu konuda da negatif ayrışıyoruz. Uzun süredir 2021 yılındaki yüksek büyümeye rağmen yüksek seviyelerini koruyor. Bu nedenle yurtdışı yüksek borçlanma faizlerimiz de yüksek kalmaya devam ediyor.
- Enflasyonda geldiğimiz nokta ise; Dünya ortalamasının 5,5 katı gelişmekte olan ülkelerin ise 4 katı enflasyonumuz var. Eylül/2021 enflasyonumuz TÜFE'de yüzde 19,58 ÜFE'de ise yüzde 43,96 seviyelerinde. Küresel risk iştahının olumsuz, enerji gıda ve diğer emtia fiyatlarının hızla arttığı bu dönemde enflasyon da yükselecek. Küresel enflasyonun kalıcı olabileceği de tartışılıyor. İthal ağırlıklı ekonomik yapımız nedeniyle enflasyon da ithal etmeye devam edeceğiz.
- Rekabetçi kur söylemiyle döviz kurunu yükselterek cari açığı kapatma düşüncesi tam bir aldatmaca. Geçici olarak azalabilir. Ancak sürdürülebilir olmaz. Araştırmalar gösteriyor ki verimliliği arttırmadan, üretim yapısını değiştirmeden, ihraç ürünlerinin katma değer kısmını arttırmadan cari açığı kapatmak mümkün değil. Nitekim ilk sekiz ayda ihracatımız miktar olarak yüzde 25,6 birim değer olarak yüzde 9,5 artarken ithalatımız miktar

olarak daha az yüzde 4,9 artmasına rağmen birim değeri yüzde 20.1 arttı. Daha çok mal ihraç ederken daha az mal ithal ediyoruz. Büyürken fakirleşiyoruz.

FED, 2021 Kasım-Aralık aylarından başlayacağı varlık azaltımı programını 2022 ortalarında sona erdireceğini açıkladı. Bunu takiben faiz arttırımı gelecek. Gelişmekte olan ülkelere ve bu arada bize etkisi kuşkusuz olumsuz olacak. 2022 oldukça zor geçecek gibi görünüyor. Yanlışlıklar, yanlışlıklar ile bu ekonomi politikasını sürdürmek gittikçe zorlaşacak. Odağına enflasyon, dolayısıyla fiyat istikrarını almayan para politikasının ve dolayısıyla ekonomi politikalarının başarı şansı maalesef yok.